

PESTPROTOCOL
Basisschool De Vuurvlinder

Wat moet je doen
als iedereen je pest.
Omdat je andere kleren draagt
of je doet op school je best.
Wat moet je dan beginnen
van de rest kan je het nooit winnen.

Maar dan verschijnt hij,
hij duwt iedereen opzij.
Het is iemand die alles voor je doet.
Een echte vriend, wat voelt dat goed!

INHOUDSOPGAVE:

Pestprotocol	1
Pesten, een zorg van school en van thuis	4
Voorwaarden	4
Plagen of pesten	5
Definitie	5
Vormen van pestgedrag	6
Preventie op school	8
Signaleren	10
Vuurvlindertips voor de begeleiding van de gepeste leerling	12
Vuurvlindertips voor de begeleiding van de pester	12
Vuurvlindertips voor de begeleiding van de meelopers	13
Gedrag	14
Regels	14

Pesten, een zorg van school en van thuis

Opgroeien en groot worden doe je niet alleen op school of alleen thuis. Het gedrag van kinderen op school wordt beïnvloed door huiselijke omstandigheden, het gedrag thuis door zaken die op school spelen. De zorg voor een evenwichtige sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen is dan ook een verantwoordelijkheid van school en ouders samen. Alleen door oog te hebben voor elkaars rol en door uitwisseling van wederzijdse kennis en ervaring, kan een kind optimaal worden begeleid. Doelbewust samenwerken met wederzijds respect. Dat staat centraal in de aanpak van pestproblematiek.

Opgroeien en functioneren in een veilige omgeving is voor kinderen voorwaardelijk om uit te kunnen groeien evenwichtige en competente mensen.

Pesten komt helaas op iedere school voor, dus ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus aan willen pakken.

Door regels en afspraken te maken en deze te bespreken, kunnen we iedereen die bij pestproblemen betrokken is, aanspreken op gedrag en verantwoordelijkheden. Daar zijn wel voorwaarden aan verbonden.

Voorwaarden

- Pesten moet serieus worden genomen door alle direct betrokkenen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters, meelopers en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna mét hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- De leerkracht/ de ouders bieden het gepeste kind ruimte om in vertrouwen te praten.
- De leerkracht en de ouders houden steeds contact over de ontwikkeling van de groep en het pesten.
- Er is ook een mogelijkheid om met de intern begeleidster een aantal gesprekken te hebben. Dan worden de kinderen elke dag even aangesproken hoe het gaat zodat het goed in de gaten gehouden wordt.
- Wanneer het probleem niet het gewenste resultaat oplevert, is inschakeling van externe expertise een mogelijkheid.

Belangrijk is dat thuis en op school dezelfde werkwijze wordt gehanteerd om voor het kind de situatie niet te bemoeilijken. Eenzijdig het recht in eigen hand nemen wijzen we af.

Plagen of pesten

Er bestaat nogal eens verwarring tussen pesten en plagen. Bijna ieder kind plaagt weleens of wordt weleens geplaagd. Beide partijen zijn gelijk aan elkaar; er is dan ook geen echte winnaar of verliezer. Er is vaak sprake van een incident. Het gaat dus niet altijd om dezelfde persoon. Plagen is soms humoristisch bedoeld; soms wordt de draak gestoken met een eigenschap van iemand zonder dat de hele persoon wordt afgewezen.

Pesten gaat echter verder dan plagen.

Pesten heeft een aantal duidelijke kenmerken:

- Een ongelijke strijd

Er is altijd sprake van één kind tegenover een ander of tegenover een groep. Het slachtoffer kan zich niet verdedigen, want er is sprake van een ongelijke strijd.

- Zondebok

Het slachtoffer wordt door een groep gekozen. Het kind is voortdurend het slachtoffer van pesterijen, zelfs zonder dat daar een directe aanleiding voor is.

- Agressief

Het pesten is erop gericht om psychisch of fysiek te kwetsen. Vaak hebben pesterijen het doel om iemand te laten voelen dat hij waardeloos is.

- Schadelijk

De slachtoffers lopen duidelijk fysieke of psychische schade op. Ze verliezen hun gevoel voor eigenwaarde en het vertrouwen in hun omgeving en andere mensen.

Definitie

Je kunt pesten dus als volgt definiëren:

“Pesten is het langdurig uitoefenen van fysieke en/of psychische mishandeling door een kind of een groep kinderen van, meestal, een klasgenoot, die niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen.”

Vormen van pestgedrag

1. Met woorden (verbaal)

- *Vernederen*: 'Hou jij onze handschoenen maar even vast, dat is toch het enige dat je kunt.'
- *Schelden*: Vuurtoren, stomme sukkel, slome duikelaar enz..
- *Dreigen*: 'Je vertelt het niet aan de meester anders pakken we je straks'.
- *Belachelijk maken, uitlachen*: 'Wat heb jij een stomme bril zeg, het lijken net twee jampotten op een stokje'
- *Kleineren*: 'Jij kan toch alleen maar onvoldoendes halen voor rekenen, dus je mag niet bij mij zitten.'

2. Lichamelijk (non-verbaal)

Hiermee wordt het lichamelijk pijn doen bedoeld. Iemand wordt bijvoorbeeld geschopt of geslagen. Meestal komen bij pesten meerdere vormen tegelijk voor. De pesters doen van alles, ze slaan, schoppen, schelden en stelen spullen.

3. Achtervolgen en stalken

Achtervolgen en stalken zorgt er vaak voor dat kinderen heel bang worden om over straat te lopen. Ze zijn bang dat ze ergens door een groepje kinderen worden opgewacht en nemen daarom bijvoorbeeld een andere weg naar school. Ze durven niet meer buiten te spelen enz. Vaak zijn achtervolgingen door de pestkoppes van tevoren bedacht en wordt er met een hele groep afgesproken om het slachtoffer eens lekker te grazen te nemen. Het komt ook vaak voor een kind door de pesters voor de gek wordt gehouden. Ze vragen hem of haar bijvoorbeeld mee te doen met voetballen. Omdat het gepeste kind graag bij de groep wil horen en blij is dat hij/zij eindelijk ergens aan mee mag doen, trapt het er telkens weer in.

4. Uitsluiten en negeren

Uitsluiting betekent dat er net wordt gedaan of het kind niet bestaat. Het mag nergens aan meedoen, staat tijdens de pauze altijd alleen en heeft geen vriendjes of vriendinnetjes om mee te spelen. Een kind dat op deze manier gepest wordt gaat zich heel eenzaam voelen en heeft de gedachte dat hij/zij anders en minder is dan andere kinderen. Hoe het ook zijn best doet, het lukt hem/haar nooit om bij de groep te horen of mee te doen met spelletjes. Hierdoor wordt het kind bang om met andere kinderen om te gaan.

5. Stelen/vernielen van bezittingen

Het komt voor dat het gepeste kind ineens allerlei spullen kwijt is, potloden, pennen, z'n gymspullen enz. De pesters proberen hiermee het kind extra van streek te maken. Vaak zijn ze jaloers op de bezittingen van een ander en zouden ze het zelf ook graag willen hebben. Beschadigen van spullen (kliederen op boeken, band lek steken, gooien met schooltas enz.) komt ook voor.

6. Afpersing en chanteren

Bij afpersing of chanteren kan het zijn dat gepeste of de meelopers worden gedwongen dingen te doen die ze eigenlijk niet willen. Ze moeten bijvoorbeeld geld stelen, snoep meebrengen of een vervelend klusje opknappen.

7. Digitaal pesten (on-line-pesten)

On-line pesten is een fenomeen dat steeds meer in opkomst is. Vaak vindt het buiten school plaats; de gevolgen ervan voor het functioneren op school zijn aanzienlijk. Via internet kunnen kinderen gemakkelijk anoniem gepest en bedreigd worden. Ook haat berichten en grof taalgebruik komen eerder voor omdat als je typt geen reactie van anderen kan zien. Het is via de computer makkelijker om gemene dingen te zeggen. On-line pesten wordt door de school net als alle andere vormen van pestgedrag- gezien als een serieuze bedreiging voor het welzijn van kinderen.

Preventie op school

Het stoppen van pestgedrag alléén is niet voldoende. Het is belangrijk om goede preventieve voorwaarden te scheppen, zodat het pesten in aanleg al minder voor zal komen.

In preventieve zin zijn openheid, een goed en veilig pedagogisch klimaat en een goede communicatie tussen alle betrokkenen van belang.

Een veilige omgeving en goed klimaat impliceren respect voor elkaar en voor elkaars werk. Pas dan is pestproblematiek bespreekbaar. Kinderen moeten het gevoel krijgen dat ze ergens terecht kunnen als het hen overkomt, of als ze zien dat het een ander gebeurt. Ze moeten weten dat praten geen klikken is.

Anti-sociaal gedrag vormt de basis voor een pest-milieu. Voor leerkrachten geldt dat ze alert zijn op pestgedrag, dat ze elkaar optimaal informeren (ook al gaat het niet om kinderen van de eigen klas) en signalen van kinderen serieus nemen. Kinderen moeten weten dat pesten en ander negatief gedrag niet geaccepteerd wordt. Als ze merken dat pesten niet geaccepteerd wordt zal hier een preventieve werking van uit gaan.

De groepsleerkracht is het eerste aanspreekpunt; hij/zij kan beslissen of het noodzakelijk is dat anderen bij de gesignaleerde problemen worden betrokken.

Ouders moeten het gevoel hebben dat ze bij de groepsleerkracht/het team terecht kunnen als ze het gevoel hebben dat hun kind gepest wordt.

Er zijn verschillende leerlijnen op school waarbij sociaal gedrag behandeld wordt in de klas. Zoals 'Leefstijl'. Incidenteel wordt er gewerkt met de Kanjertraining of Klassenkracht.

Het is mogelijk om per groep een sociogram te maken. Het is dan in één oogopslag duidelijk hoe de sociale verhoudingen liggen in de groep.

Dit kunnen leerkrachten met de hand maken of op www.sociogram.nl

Om sociale vaardigheden te verbeteren kan een leerkracht dit aangeven aan de intern begeleider. Er is namelijk een 'Babbelspel' op school aanwezig zodat deze vaardigheden geoefend kunnen worden.

Er is ook de mogelijkheid om kinderen aan te melden voor een Sociale Vaardigheidstraining. Deze wordt georganiseerd door stichting Weer Samen Naar School in Beuningen. De intern begeleider kan kinderen hiervoor aanmelden. Ouders en leerkrachten kunnen kinderen aanmelden bij de Intern Begeleider.

De gouden weken.

Een goed begin is het halve werk! Deze uitdrukking is in het bijzonder van toepassing op groepsvorming. In de eerste 6 weken van het schooljaar wordt daarom middels groepsvormende activiteiten structureel gewerkt aan het bevorderen van de groepssfeer. Tevens worden de klassen- en schoolregels kenbaar gemaakt (één per week).

Na de kerstvakantie starten 'de zilveren weken'. In dit vervolg wordt er wederom extra aandacht besteed aan de sfeer in de groep en de klassen- en schoolregels.

Daarnaast werken we met de methodiek van de Ringaanpak. Hiermee wordt preventief stapsgewijs gewerkt aan een positieve groepsdynamiek.

Sociale volgsystemen.

Op de Vuurvlinder maken we gebruik van verschillende volgsystemen waarmee we de sociale ontwikkeling van zowel individuele leerlingen als van de groepen secuur kunnen volgen.

De vragenlijst die wij gebruiken voor de groepen 6 t/m 8 is de SAQIO (School Attitude Questionnaire Internet). Dit is een vragenlijst die inzicht geeft in hoe de leerlingen de school ervaren. Eén onderdeel hiervan is het onderwerp 'pesten'. Middels deze vragenlijst kunnen wij zien of er kinderen opvallen rondom dit onderwerp.

Signaleren

Het kan natuurlijk voorkomen dat de preventieve maatregelen niet werken. Het is dan goed om te weten wat de signalen zijn die de pester, het slachtoffer en de groep uitzenden.

Signalen van het slachtoffer:

- gevoelens van onveiligheid;
- vaak niet naar buiten willen en alleen staan in de pauze;
- niet graag naar situaties verkeren waarin er geen nabijheid van de groepsleerkracht is;
- treuzelen na schooltijd;
- slechtere leerprestaties;
- minder goed concentreren, snel prikkelbaar en boos zijn;
- zich afzonderen;
- niet samenwerken met andere kinderen.
- beschadigde of kwijtgeraakte spullen
- blauwe plekken
- slaapproblemen en/of bedplassen.

Overige kenmerken zijn:

- de pester voelt zich sterker door te pesten;
- veel onrust in de groep;
- veel concurrentie binnen de groep;

Stappenplan

Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1:

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest en de leerling die gepest wordt. Hiervan wordt een schriftelijk verslag gemaakt. De intern begeleider wordt op de hoogte gebracht en ontvangt dit verslag. Het team wordt op de hoogte gesteld i.v.m. toezicht op het plein e.d.

Stap 2:

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan en te stoppen. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd en door de leerkracht en beide kinderen ondertekend. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. De rol van de zwijgende middengroep zal hierbij besproken worden. De leerkracht zal regelmatig met de groep evalueren hoe het gaat, en nauwkeurig observeren.

Stap 3:

De ouders van de pester en het gepeste kind worden op de hoogte gebracht van de gebeurtenissen en de daarbij gemaakte afspraken. Met ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden.

Stap 4:

Er vindt een evaluatiegesprek plaats met de pester en gepeste, dit kan gezamenlijk zijn of afzonderlijk. De leerkracht informeert of het gelukt is om de gemaakte afspraken na te komen. Wanneer dit het geval is, worden de afspraken gehandhaafd en eventueel bijgesteld. Over twee weken wordt dit weer geëvalueerd.

Wanneer het niet gelukt is om de gemaakte afspraken na te komen, wordt er een analyse opgesteld waarin duidelijk moet worden waardoor het is niet gelukt is de afspraken na te komen. De leerkracht overlegt met de ib-er. Er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken. Dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5:

Na twee weken zal er opnieuw een gesprek plaatsvinden tussen de leerkracht en de leerlingen. Hiervan wordt een verslag gemaakt, ook worden de ouders op de hoogte gebracht van dit gesprek. Wanneer de ontwikkelingen positief zijn wordt er door de leerkracht zelf een volgend evaluatiemoment gepland. Wanneer de ontwikkelingen negatief zijn wordt er samen met de intern begeleider opnieuw een handelingsplan opgesteld waarbij eventuele externe deskundigheid wordt ingeschakeld zoals de schoolbegeleidingsdienst, jeugdzorg of schoolmaatschappelijk werk.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Vuurvlindertips voor de begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Zorg voor empathie in de groep.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- **Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.**
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- De ouders moeten het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Vuurvlindertips voor de begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- **Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.**
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

Vuurvlindertips voor de begeleiding van de meelopers/ zwijgende groep

- We maken het probleem bespreekbaar in de groep, en nemen alle kinderen in de groep even serieus.
- We stimuleren dat de kinderen een eigen standpunt innemen en eventueel partij trekken voor de gepeste leerling.
- We bespreken met de leerlingen dat "meedoen" met de pester meestal kan leiden tot verergering van het probleem.
- **We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.**
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft.

Gedrag

01. Wat jezelf niet prettig vindt, doe je ook niet bij een ander.
02. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
03. We noemen elkaar bij de voornaam; we gebruiken geen scheldwoorden.
04. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben. Praat er samen over. Lukt het niet, ga dan naar de meester of juf.
05. Niet: klikken bij elk klein dingetje wat er gebeurt of wat iemand doet. Vertel de juf of meester wel als er iets gebeurt wat je niet prettig vindt.
06. Vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest. Pesten via internet is ook pesten.
07. Blijft de pester doorgaan dan ga je weer naar de meester of juf.
Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten !
08. Word je gepest? Praat er ook thuis over. Je moet het niet geheim houden.
09. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken doen we niet.
10. Kinderen buitensluiten vinden we niet goed. We bespreken dat ook in de groep.
11. Niet aan spullen van een ander zitten.
12. Opzettelijk iemand pijn doen, buiten school opwachten , achterna zitten om te pesten, is beslist niet toegestaan.
13. Ruzie lossen we op door te praten. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Regels

De regels komen voortdurend aan de orde in de groepen. Ze zijn bewust positief gesteld; we kiezen ervoor elkaar positief te benaderen. Dat is ook de insteek die we kiezen, bijvoorbeeld in geval van pestgedrag.

Hieronder staan de regels kort en krachtig benoemd:

Pesten....jammer dan!

 1	Zeg alleen aardige dingen tegen elkaar.
 2	Laat anderen meespelen. Maar je mag ook wel eens 'nee' zeggen als je dat niet wilt.
 3	Luister goed naar elkaar.
 4	Anders zijn is leuk!!
 5	Probeer een ruzie uit te praten.
 6	Help een ander.
 7	Kom je er samen niet uit? Ga dan naar je meester of juf!!